04 | 2022

SOS-MAGASINET

Utgitt av SOS-barnebyer

Testamenterte bort arven
SIDE 12

Langsiktig arbeid i Ukraina
SIDE 16

Støtte til psykisk helse
SIDE 17

Ruster familier til å takle kriser

SIDE 4

SOS BARNEBYER

INNHOLD 04 | 2022

Kinderegg-effekten
SIDE 4

Arv kan gi barn en fair sjanse i livet
SIDE 12

Spørsmål og svar
SIDE 16

Interjvuet
SIDE 10

Stort og smått
SIDE 20

Foto-reportasjen
SIDE 17

Barneside
SIDE 22

ILLUSTRASJONSFOTO: ALEA HORST

Av hensyn til personvernet er navnene til barna i artiklene i SOS-magasinet endret.

4 FAKTA

Koronapandemien og krigen i Ukraina har gitt store, negative konsekvenser for millioner av barn og familier verden over. Disse krisene har også blitt forsterket av omveltende klima- og miljøendringer. FNs Human Development Report 2022 viser at 9 av 10 land opplever en tilbakegang i menneskelig utvikling.

450 millioner
barn bor i en konfliktsone (krig eller langvarig væpnet konflikt).

75 millioner
barn har mistet omsorgspersoner som følge av dette.

En milliard barn lever i høy risiko for å bli negativt påvirket av klimaendringer.

Over halvparten
av verdens barn har opplevd en eller flere former for vold, i eller utenfor hjemmet.

Kilde: UNDP, Unicef

SIDEN SIST

@SOS_barnebyer
Følg oss på Facebook, Instagram og Twitter

Enige om at psykisk helse må styrkes og stigma må bekjempes. Takk for godt møte med det norske nettverket for global MHPSS @BjorgSandkjaer @Utenriksdept @noradno @adranorway @ragnhildDybdah1 @FORUT_No
27. okt

Sammen med et 50-talls organisasjoner leverte vi i dag en tydelig forventning til @ingridfiskaa og @SVparti inn mot budsjettforhandlingene. 0,7% til bistand holder ikke! @Arbeiderpartiet @Senterpartiet
20. okt

SOS-magasinet utgis av Stiftelsen SOS-barnebyer Norge.
Mariboes gt. 13, PB 733
Sentrum, 0105 Oslo.
E-post: sos@sos-barnebyer.no
Telefon: 23 35 39 00

Ansvarlig redaktør: Sissel Aarak

Redaktør: Maarika Wellnitz
Design og layout: Svovel AS
Trykk: Stibo Complete
Opplag: 75 000
Forsidefoto: Lydia Mantler
Red. avsluttet: 08.11.2022

Kontonr.: 8380 08 73730

www.sos-barnebyer.no

Trykksak 5041 0004

Omslaget rundt magasinet er produsert med 85 prosent fornybar biobasert råvare. Dermed bevares miljøet gjennom lavere Co2-utslipp. Den er gjenbrukbar og 100 prosent resirkulerbar.

Sammen når vi enda flere barn

De av dere som har vært faddere en stund, vet at man automatisk får muligheten til å bli fadder for et nytt barn når fadderbarnet er klar for det neste steget i livet og flytter hjemmefra. Det endrer vi på nå. I stedet for å bli fadder for et barn, blir du fadder for et område. Da er du med på å støtte alle våre tiltak for de barna og familiene som trenger det aller mest i dette lokalsamfunnet. Eller du kan si at dine faddermidler som fast giver skal brukes der de til enhver tid trengs mest.

Stadig flere land får strengere retningslinjer for personvern, og sosiale media gjør at verden er mye mindre nå enn for få år siden. I tillegg er det også stadig flere som er enige med oss i at det beste for barn er å vokse opp i sin egen familie. Og at det smarteste vi kan gjøre, er å styrke den familien de allerede har. Derfor er det nå flere barn som bor i en SOS-familie i en kortere periode, mens den biologiske familien får den støtten den trenger for å selv kunne ta seg godt av barna sine.

Dette gjør ikke dere som faddere mindre viktig for vårt arbeid for barna. Tvert imot. Barna trenger dere mer enn noensinne, og på denne måten kan vi sørge for at enda flere får hjelp.

For bakteppet er alvorlig. En forverret økonomisk situasjon globalt og klimaendringer rammer de barna og familiene som allerede er i en utsatt situasjon, ekstremt hardt. Akutt nødhjelp avhjelper krisen der og da, og er helt nødvendig for å redde liv. Men vi må også gjøre familier og lokalsamfunn i stand til å overleve og sikre barna gode oppvekstsvilkår når overskriftene beveger seg videre. SOS-barnebyer er der så lenge vi trengs, både i humanitære kriser og en vanskelig hverdag.

Hvordan vi jobber direkte med familier og bidrar til at de får de ressursene de trenger for å gi barna en omsorgsfull barndom, tilstrekkelig ernæring og skolegang, kan du lese mer om i denne utgaven av SOS-magasinet. Også om hvordan vi styrker deres evne til å tåle menneskeskapte og klimarelaterte utfordringer.

Og alt dette arbeidet, bidrar du til som SOS-fadder. Uansett om du er fadder for et enkelt barn, et område eller som fast giver der midlene flytter seg med behovene. Den gaven du som støttespiller gir barna er den samme – muligheten til en trygg og stabil oppvekst og til å bli en ressurs for seg selv og samfunnet de blir en del av som voksne.

FOTO: PAAL AUDESTAD

Barna trenger dere mer enn noensinne, og på denne måten kan vi sørge for at enda flere får hjelp.

GENERALSEKRETÆR

Allianesepartner: Heimstaden

Hovedsamarbedspartnere: aktiv. OBOS MARS norge espira KUNNSKAPSBARNEHAGEN StiftelsenGs

Hovedbidragsytere: STIFTELSEN BALDER GRIEG FOUNDATION Norad FAGFORBUNDET STIFTELSEN SIGNE MARIE

Bedriftspartnere: Apollo, IDÉ House of Brands

I området helt øst i Afrika kjemper millioner av mennesker mot alvorlig tørke, sult og underernæring.

FOTO: JOOST BASTMEIJER

KINDEREGG-EFFEKTEN

FOTO: SOS-BARNEBYER

Zelalem Ashenafi er prosjektkoordinator for vårt forebyggende arbeid i Etiopia.

FOTO: SOS-BARNEBYER

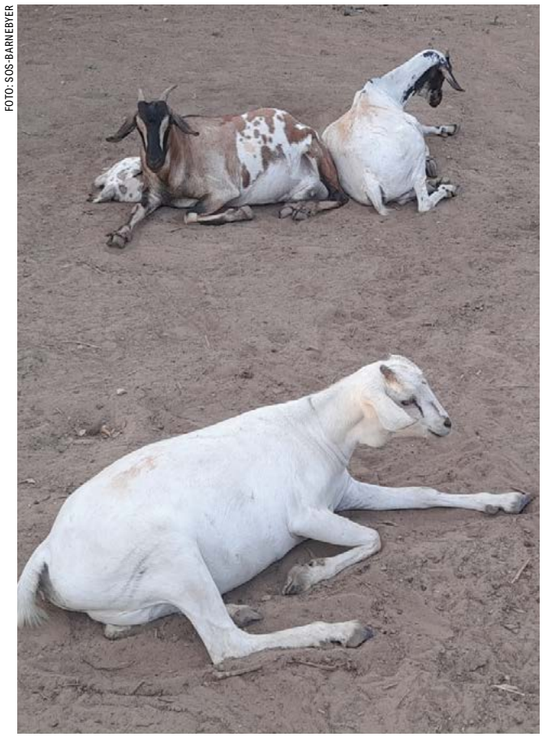
Anna Hamre er programrådgiver i SOS-barnebyer i Norge.

FOTO: SOS-BARNEBYER

SOS-barnebyer jobber med å gi familiene flere bein å stå på. Farhia Wardere er en av dem som får støtte gjennom våre forebyggende program.

FOTO: SOS-BARNEBYER

Wardere har kjøpt en okse, to kyr, flere geiter og reparert huset hvor hun og jentene bor.

Klimaendringer og katastrofer rammer stadig flere mennesker i utsatte områder. SOS-barnebyer gir akutt nødhjelp, men vel så viktig: vi jobber forebyggende med familier slik at de kan håndtere uforutsette kriser, i tillegg langsiktig slik at de som blir berørt får oppfølging i ettertid. Tre viktige pilarer som arbeidet vårt står stødig på over hele verden.

Tekst: Anne Mone Nordahl

Det har ikke regnet på fire år på Afrikas Horn. I området helt øst i Afrika kjemper millioner av mennesker mot alvorlig tørke, sult og underernæring. Lokalbefolkningen i Kelafo-distriktet i Etiopias Somali-region, lever primært av å dyrke jorda og har basert livsgrunnlaget sitt på regnvann. Kampen disse menneskene nå kjemper for å overleve, virker nær sagt uovervinnelig. Likevel finnes det håp.

– Det har vært lite fokus på dette området i Etiopia fordi de som bor her er nederst i det somaliske klansystemet. Det ligger i et omstridt grenseområde med mye konflikt. SOS-barnebyer er faktisk den første organisasjonen som har etablert seg her med langsiktige programmer og ikke bare nødhjelp, forteller Zelalem Ashenafi, prosjektkoordinator med ansvar for SOS-barnebyers tiltak for å styrke familier i en kritisk livssituasjon i Etiopia.

– Vi begynte arbeidet i lokalsamfunnet i Kelafo i 2015 med mål om å gi de aller mest utsatte familiene flere bein å stå på. De hadde tilgang på naturressurser, men visste ikke hvordan de best skulle utnytte dem. Og de manglet god nok kunnskap om blant annet feilernæring, helse- og sanitærutfordringer.

Sterkt fellesskap

En av dem var Farhyia Mohamed Wardere. Hun er mamma til to jenter på fire og fem år, og bor i Musadon Kebele i Kelafo-distriktet.

– Vi var i en veldig vanskelig situasjon før vi ble med i og fikk støtte fra SOS-barnebyers familieprogram i 2019, forteller Wardere.

Hun slet med å dekke familiens grunnleggende behov. Det var vanskelig å se hvordan hun kunne kombinere jobb og inntektsbringende arbeid med å ha to små jenter. Gjennom ulike kurs og opplæring, blant annet i jordbruk, og gjennom deltagelse i en spare- og lånegruppe, har hun likevel klart å dyrke en halv hektar matjord rundt huset der de bor. Den første avlingen som ble en suksess, gjorde at hun kunne tilbakebetale lånene, gjøre nye investeringer og samtidig sitte igjen med et overskudd. Wardere har blant annet kjøpt en okse, to kyr, flere geiter og reparert huset hvor hun og jentene bor.

– Jeg føler meg økonomisk trygg og selvstendig. Livet mitt har endret seg helt, forteller hun.

Wardere har også blitt medlem av en bondeforening, et type kooperativ, som sørger for at alle medlemmene i foreningen kan dele kunnskap, utstyr og et felles økonomisk utbytte. Det har vært avgjørende, mener prosjektkoordinator Ashenafi.

– Dette var noe av det første vi gikk i gang med av programarbeid i Kelafo, nemlig et sterkt fellesskap for alle dem som dyrker jorda i området her.

– I alle år har disse familiene vært avhengig av regnvann for å lykkes med avlingene sine, mens den store elva Shebelle, som strekker seg fra høylandet i Etiopia og renner forbi videre sørøstover mot Somalia, har vært en totalt uutnyttet ressurs. Nå har vi sørget for en pumpe i denne elva som genererer vann til alle bøndene som er med i kooperativet, sånn at de kan lykkes med avlingene sine selv om regnet uteblir. Dette er et eksempel på hvordan vi jobber for å gjøre familie røkonomisk uavhengige slik at de har flere bein å stå på.

– Hvordan klarer familiene som er med i SOS-barnebyers programmer seg gjennom tørkekatastrofen?

– Det er ingen tvil om at de siste årene har vært krevende, både med tørke, korona og borgerkrig. Økonomien er preget av en høy inflasjon, og vi jobber kontinuerlig med å styrke sosialtjenester og øke ressursene ute i lokalsamfunnet slik at vi kan nå bredt. Samtidig ser vi at de familiene vi jobber med, som virkelig var nederst på sammfunnsstigen, faktisk klarer seg ganske bra til tross for at de står i den verste tørkekatastrofen på 40 år.

> *SOS-barnebyer er faktisk den første organisasjonen som har etablert seg her med langsiktige programmer og ikke bare nødhjelp.*
>
> **Zelalem Ashenafi**

Kort og lang veves sammen

Nødhjelp er ikke bare nødhjelp som vi tenker på den i tradisjonell forstand: Humanitære organisasjoner som rykker ut når katastrofen er et faktum, og gir livreddende førstehjelp, mat og sanitærutstyr. SOS-barnebyer kan også fylle den rollen, men for oss er det like viktig å tenke på humanitært arbeid i et langsiktig perspektiv. Å se hvordan forebyggende innsats kan redusere behovene i en nødhjelpssituasjon.

– SOS-barnebyer har en helt unik posisjon i og med at vi er til stede i lokalsamfunn over hele verden før, under og etter at katastrofer og kriser rammer. Vi bidrar til at familier får ressursene de trenger til å leve gode liv her og nå, og det styrker også deres evne til å overleve og tåle humanitære katastrofer, sier Anna Hamre, programrådgiver i SOS-barnebyer i Norge.

Hamre trekker frem SOS-barnebyers arbeid for å styrke familier som et godt eksempel på nettopp dette.

– Det handler om å gjøre mennesker i stand til å forsørge seg selv og familien sin, få kunnskap om barns rettigheter, få en utdanning og helsehjelp. Når familier klarer å løfte seg selv opp på det nivået, står de og lokalsamfunn mye sterkere når tørke, krig eller inflasjon rammer sammenliknet med om de allerede er avhengig av hjelp til livsopphold.

Mye av nøkkelen til suksess for SOS-barnebyer er å jobbe med lokale organisasjoner og frivillige som kjenner lokalsamfunnet godt. Det skaper tillit og ikke minst forståelse av hvor skoen trykker. Det gjør også at alle tiltakene skreddersys for å møte behovene til det enkelte lokalsamfunn.

– Det er selvsagt også nødvendig med mer teknisk og tradisjonell nødhjelpsforebygging i områder som er spesielt utsatt for konflikter eller naturkatastrofer. At de har evakueringsplaner og matlagre for eksempel. Men, det viktigste nødhjelpsforebyggende arbeidet SOS-barnebyer gjør, er gjennom programmer som styrker og bygger kapasitet hos familier og lokalsamfunn, konstaterer Hamre.

Ingen tid å miste

Mer enn en halv milliard barn lever i dag i områder med ekstrem risiko for flom. 160 millioner barn lever i områder utsatt for alvorlig tørke. Hvert fjerde barn i verden lever i et konflikt- eller katastrofeområde. Konstant uro for en vanskelig livssituasjon, og for tryggheten og fremtiden til barna, gir grobunn for store bekymringer. Hvordan påvirker det foreldre å leve under et slikt press?

– Det er mye angst. Det er foreldre som er så preget at de ikke klarer å ta vare på barna sine. Som har mistet alt av håp. Derfor jobber vi også kontinuerlig med mental helsehjelp, forteller Ashenafi fra Etiopia.

– Det er klart at krisen noen ganger blir så alvorlig at vi går over i en nødhjelpssituasjon hvor fokuset må være på det akutte. Men, da vet vi ofte på forhånd at det skjer. Vi vet hvor og hvordan krisen vil ramme, hvem som er de mest utsatte i lokalsamfunnet og som vil ha behov for støtte før de melder om dette selv. Det er fordelen med så sterke og tette bånd som vi har i de områdene vi jobber.

Rådgiver Hamre supplerer:

– SOS-barnebyer kjenner lokalsamfunnene hvor vi jobber ut og inn. Vi jobber hele tiden med å finne deres styrker og svakheter for å vite hvor vi skal ta grep. Om det kommer en flom, betyr ikke det at vi selv har kapasitet og ressurser til å håndtere denne. Men med tett samarbeid og et nettverk av lokale aktører, styresmakter og organisasjoner, som vi gjør alt vi kan for å styrke, kan vi iverksette tiltak. Det er kjempeviktig for oss at de vi støtter og samarbeider med kan stole på at vi skal være en del av lokalsamfunnet, også etter katastrofen. Vi skal ikke bare dele ut ris, men også gi såkorn. Det er forebyggende nødhjelp. SOS-barnebyers kindereggeffekt, avslutter hun. ■

FOREBYGGENDE – AKUTT – LANGSIKTIG

- Vi jobber forebyggende, slik at familier som bor i utsatte områder kan klare seg bedre på egenhånd hvis en krise eller katastrofe inntreffer.
- Vi gir akutt nødhjelp når det er behov for det. Fordi vi allerede er til stede i mange land som ofte rammes av naturkatastrofer, eller i urolige områder med krig og konflikt, kan vi raskt mobilisere nødhjelpsapparatet vårt.
- Vi jobber langsiktig. Når katastrofeberedskapen stilner, er vi der fortsatt for barna og familiene som trenger oppfølging og støtte, for å stable livet sitt på beina igjen.

For at familiene skal ha mulighet til å ta godt vare på barna sine, jobber vi sammen med dem for å sikre tilgang til rent drikkevann, matvaresikkerhet og tilpasning av landbruk.

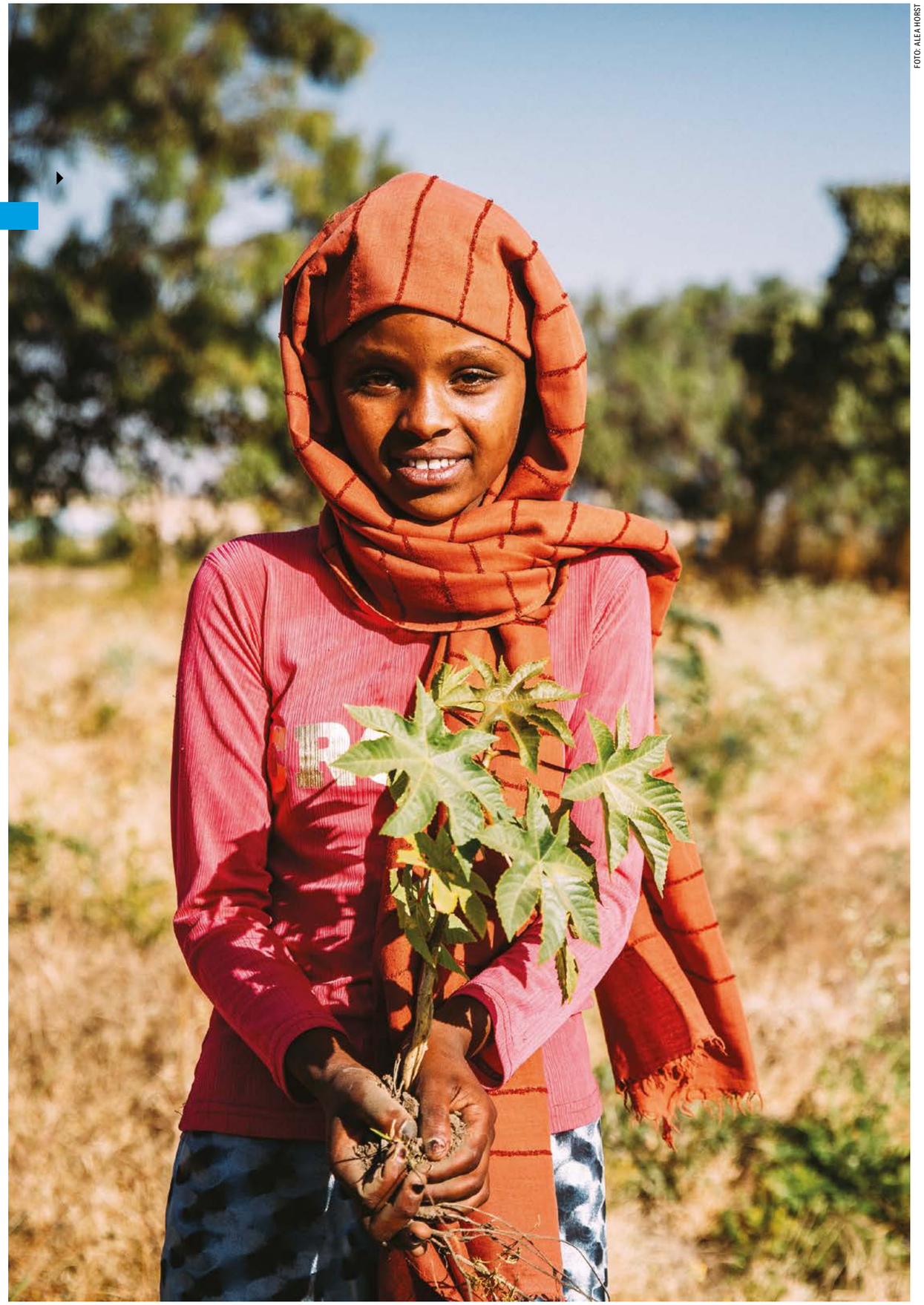

FOTO: ALEA HORST

VI MØTER

ORSO MUNEGHINA

FOTO: SOS-BARNEBYER

Enorme behov for psykisk helsehjelp

Barn under alternativ omsorg er spesielt utsatt for psykiske helseproblemer senere i livet om de ikke får hjelp tidlig. Orso Muneghina, SOS-barnebyers mentale helseekspert, mener vi er forpliktet til å brette opp ermene.

Tekst: ***Anne Mone Nordahl***

BAKGRUNN

Orso Muneghina er leder for de internasjonale programmene i SOS-barnebyer Italia. Leder også SOS-barnebyers mentale helsearbeid globalt.

AKTUELL

Jobber med å styrke og utvikle arbeidet med psykisk helse i SOS-barnebyers internasjonale programmer.

– Hvorfor har arbeidet med mental helse blitt et hovedsatsingsområde for SOS-barnebyer?

– To store FN-rapporter har nylig varslet at vi står overfor mentale helsekriser globalt. Vi ser et enormt gap i antallet mennesker som har tilgang til profesjonell hjelp og behandling for mentale helseproblemer. I Norge vil jeg anta at størrelsesforholdet mellom antallet profesjonelle behandlinger kan ligge rundt 60 behandlere per 100 000 innbyggere. I veldig mange land i verden er størrelsesforholdet langt mindre, for eksempel 1,4 til 100 000 innbyggere. Derfor er vi opptatt av å endre måten vi tenker på for å kunne tilby hjelp. Vi har gått fra en klinisk tilnærming til å jobbe med tiltak hvor vi trener opp mennesker til å kunne gi mental helsehjelp uten å ha psykologutdannelse. Et lavterskeltilbud. Dette har vist seg å være minst like effektivt som en tradisjonell, klinisk tilnærming.

– Hvorfor er mental helsehjelp så viktig?

– Vi vet at barn som vokser opp i alternativ omsorg er særlig utsatt for å utvikle mentale problemer senere i livet. Vi vet også at én av fire voksne vil utvikle mentale helseproblemer i løpet av livet. I tillegg viser globale estimater at så mange som 80 prosent av barn med mentale helseproblemer ikke får hjelp. Det er veldig høye tall. Vårt mål er å sette i gang tiltak som gjør sjansen mindre for at mentale helseutfordringer i ung alder skal utvikle seg til noe patologisk som en alvorlig depresjon. La oss si at du har mistet foreldrene dine og ikke lenger får kjærligheten og omsorgen fra dem. Da vil det være naturlig å kjenne på sorg og smerte, men vi vil ikke at den følelsen av smerte skal utvikle seg til å bli den nye normalen. Det samme gjelder dem som lever i konfliktsoner eller opplever naturkatastrofer. Traumet de opplever er naturlig, men vi må klare å hjelpe dem videre slik at å leve i smerten ikke blir det normale. Desto mer intense opplevelser mennesker møter, desto mer kreves det av oss.

– Hvordan jobber dere i SOS-barnebyer med mental helse?

– Vi har tre hovedmål som vi jobber etter. Vi bygger opp kapasiteten til hele SOS-barnebyer, slik at vi blir flinkere til å identifisere psykiske helseproblemer, at vi vet hvordan vi skal håndtere dem og hva slags støtte vi kan gi til barna og familiene som er i våre programmer. Vi iverksetter gode tiltak i alle land vi jobber og bryter ned stigma. Vi driver informasjons- og opplysningsarbeid på mental helse, også utenfor SOS-barnebyer, for å løfte det generelle kunnskapsnivået i humanitær sektor. Vi samarbeider mye med andre internasjonale organisasjoner. Samarbeid og utveksling av kunnskap og ideer er nøkkelen, det skal ikke være en konkurranse om å «eie» saksfeltet.

– Har du et eksempel på noen av tiltakene?

– Vi har et program som vi kaller *Problem management+*. Her gir vi mye opplæring i kognitiv terapi til mennesker som allerede er knyttet til oss og våre programmer. For eksempel sosialarbeidere, omsorgspersoner, lærere og folk som allerede er en del av staben vår. Tanken er at de skal ha én til én samtaler med unge mennesker som strever med angst, depresjon eller stress. Våre behandlere skal ikke diagnostisere, men lære bort hvordan man kan mestre og håndtere disse følelsene. Ikke minst skal de kunne identifisere personer som har behov for profesjonell mental helsehjelp og sørge for at de får et riktig tilbud. Vi monitorerer alt vi gjør og samler inn data for å bruke til forskning, og vi ser konsekvent at mennesker får det bedre av hjelpen de har fått.

– Hva er tilbakemeldingene fra ansatte i SOS-barnebyer som har fått opplæring i mentalt helsearbeid?

– Vi ser hvor viktig det er for våre ansatte. De har så mye vilje og kapasitet til å hjelpe, men har manglet noen verktøy. Nå får de en trygghet på at de faktisk har noe å tilby mennesker som står i svært krevende livssituasjoner og som kan være mentalt utslitte. Ta for eksempel sårbare familier som er en del av våre forebyggende familieprogram. Mennesker som lever i stor fattigdom, hvor foreldrene har enorme bekymringer for fremtiden og hvordan de skal klare å brødfø familien sin. Det er så viktig at våre ansatte har verktøy som kan gi disse menneskene perspektiver som gjør at de klarer å takle situasjonen de befinner seg i. Dette er mennesker som kanskje ikke har følt at det har vært noe håp. Gjennom de praktiske tingene vi i SOS-barnebyer tilbyr kombinert med den mentale helsehjelpen, så opplever de at det finnes muligheter. Ikke minst får de ferdigheter og teknikker de kan bruke for å samle seg når livet føles veldig stressende og kaotisk.

– På hvilken måte har SOS-barnebyer et fortrinn for å lykkes med mentalt helsearbeid?

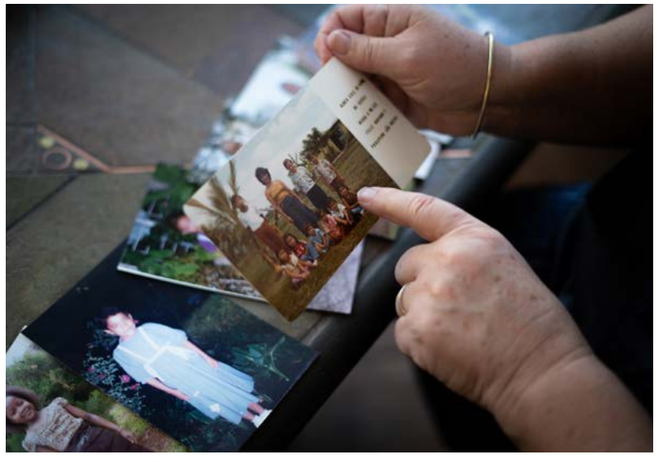
– Det at vi er overalt og har et geografisk fotavtrykk alle steder i verden, er på en måte en fordel, men mest av alt et ansvar. Det er i barndommen du formes og kan pådra deg mentale helseproblemer som utvikler seg for alvor senere i livet. I motsetning til andre organisasjoner, som gjerne jobber med voksne mennesker i et kortere tidsrom, følger vi barn i mange år. Gjerne gjennom en hel barndom. Det forplikter. ■

Arv kan gi barn en fair sjanse i livet

I Eli og Flemmings testamente er det gjort plass til både arvinger og SOS-barnebyer. For dem er det viktig at pengene som de en gang skal etterlate seg, kan utgjøre en forskjell for så mange som mulig, i stedet for noen få.

Tekst: ***Iben Stjerne Christensen*** ■ *Foto:* ***Chilie Hviid Orloff***

Eli og Flemming har vært faddere i 45 år. De har fått god innsikt i utfordringene mange barn har, men også hvor stor forskjell støtten deres har utgjort for barna.

Hjemmet deres i Glostrup, Danmark, gjør besøkende nysgjerrige. Uansett hvor blikket faller, er det fantastiske funn fra hele verden. Kenyanske savannedyr, gambiske figurer, mexicanske masker og grønlandske steiner hilser velkommen fra vegger, hyller og gulv, og blander seg med duften av kaffe og tørkede blomster fra hagen. Huset gjenspeiler interessen deres for verden som omgir oss, like mye som hjemlig hygge og varme.

Eli og Flemming har vært gift siden begynnelsen av 80-tallet, og Eli flyttet fra Norge til Danmark av kjærlighet til en høy fyr, med mørke krøller.

– Alle sa til meg den gangen, du holder ut i tre måneder, så er du tilbake, ler Eli og klapper Flemming på hånden. Snart 40 år etter er Glostrup fortsatt deres felles faste base.

45 år som faddere

Da Eli traff Flemming, var han allerede SOS-fadder for en jente i Nicaragua. Da hun ble voksen, ble de faddere for en gutt i samme barnebyen. Bilder av fadderbarna henger sammen med bilder av niesen deres fra Norge og de to nye fadderbarna. For dem handler fadderskapet om å utgjøre en forskjell, i tillegg å bruke det pedagogisk for å fortelle barn som kommer på besøk om hvor heldige vi er som bor i dette landet.

– På en måte kan jeg vise dem en litt annen del av verden. Det er viktig, synes jeg, sier Eli.

Da Eli traff Flemming, var han allerede fadder i SOS-barnebyer.

– Nå har vi støttet i mange år og det vil vi gjerne fortsette med. Vi har jo ingen direkte arvinger, så derfor vil vi like gjerne sørge for at det ble noen penger til SOS-barnebyer, er Eli og Flemming enige om.

Utsyn og innblikk

For Eli og Flemming er det viktig å ha forståelse for verden rundt og ikke bare være opptatt av seg og sitt. Denne lidenskapen har de dyrket ved å reise.

– På rundreise i Kenya var vi så heldige å få en fantastisk sjåfør. Da det gikk opp for ham at vi var interessert i forholdene i landet, alt fra blomstene i veikanten til skolevesen og politikk, ga han oss en fantastisk reise der vi lærte masse, forteller Eli. Sjåføren viste dem også områder med slum og fattigdom, det gjorde sterkt inntrykk.

– Da vi kort tid etter skulle få et nytt fadderbarn, var det nærliggende å velge Kenya. Vi hadde jo sett med egne øyne hvordan forholdene var, og at barn som burde vært på skolen rotet rundt i søppel for å finne mat. Vi har reist en hel del og sett mye, men dette ble veldig nært, sier Eli.

Arv endrer liv

Selv om paret har bidratt som faddere i over 40 år, vil de gjerne at pengene deres skal utgjøre en forskjell. Også når de en dag ikke er her lenger. De har derfor valgt å tilgodese både arvingene og SOS-barnebyer i testamente sitt.

– Nå har vi støttet i mange år og det vil vi gjerne fortsette med. Vi har jo ingen direkte arvinger, så derfor vil vi like gjerne sørge for at det ble noen penger til SOS-barnebyer også i fremtiden, forteller Flemming.

– Ja, vi synes det er ufornuftig å putte alle pengene «i en kurv», og vil heller nå ut i verden. På denne måten vet vi at de vil utgjøre en enorm forskjell. Det føles fint. Og det er også fint å bestemme seg for det sammen. Det gir meg trygghet, legger Eli til.

Det betyr mye for dem at arven går til en sak som setter barnet i sentrum.

– Barn er født uskyldige og kan ikke noe for at de er født på feil tidspunkt eller feil sted. Og hvis for eksempel alle barn i Kenya fikk en fair sjanse i livet, vil det også påvirke forholdene i landet. Hvis jeg kan gi dem et bedre liv, så vil jeg selvfølgelig gjerne det, sier Eli.

– Helt enig, kommer det bestemt fra Flemming. ■

VURDERER DU Å TESTAMENTERE?

Vurderer du å testamentere en del av arven etter deg til SOS-barnebyer? Du kan tilgodese SOS-barnebyer med et bestemt beløp eller en prosentsats av hva du etterlater deg.

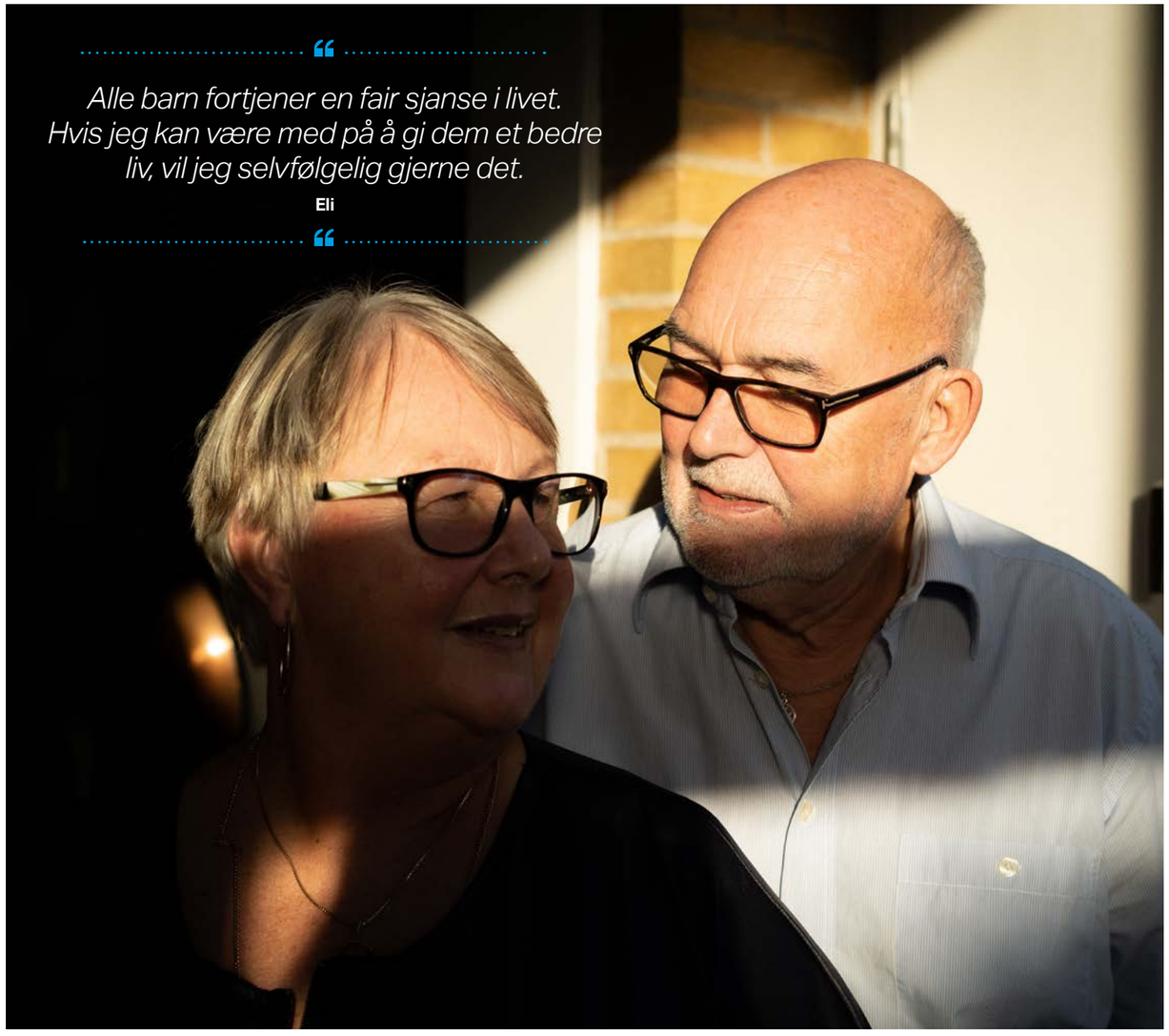
De fleste av dem som tilgodeser oss, velger å testamentere arven til SOS-barnbyers generelle arbeid ute i verden. På den måte kan vi bruke pengene der de gjør aller mest nytte på det tidspunkt arven blir utbetalt.

Tilgodser du SOS-barnebyer i ditt testament, kan vi tilby rådgiving og gratis advokathjelp til opprettelse av testamentet.

Har du spørsmål?
Kontakt testamentansvarlig Ragnhild Aarnes på tlf 23 35 39 00 eller e-post: ragnhild.aarnes@sos-barnebyer.no

Alle barn fortjener en fair sjanse i livet. Hvis jeg kan være med på å gi dem et bedre liv, vil jeg selvfølgelig gjerne det.

Eli

Vi er der for barna – også på lang sikt

Mange har måttet forlate hjemmet sitt og det meste de eier, mens andre har vendt tilbake til hus i ruiner. SOS-barnebyer i Ukraina dekker de akutte grunnleggende behovene til barn og familier, men det vil være mange som har behov for vår hjelp og støtte også etter krigen. Både til å stable en normal hverdag på bena igjen, og ikke minst hjelp til å bearbeide traumer og ekstreme opplevelser. I tillegg vil vi fortsette påvirkningsarbeidet for barns rettigheter for å få til politiske, sosiale, økonomiske og kulturelle endringer som kan opprettholdes på lang sikt.

Å bearbeide grusomme opplevelser
Mange har store utfordringer etter å ha levd med krigshandlingene og følgene av disse i lang tid. SOS-barnebyer har derfor etablert fem nye barne- og familiesentre. Der er det aktiviteter for barna, foreldre og barn kan få samtaler med psykolog eller sosialarbeider, i tillegg er det mobile team som følger opp familier hjemme.

Jobber videre med å øke antall fosterfamilier
SOS-barnebyer i Ukraina har vært en pådriver får avvikle barne- og ungdomsinstitusjoner. De fortsetter nå det viktige arbeidet med å etablere flere fosterfamilier i tett samarbeid med myndighetene, noe det har blitt enda større behov for.

FOTO: KATERINA ILIEVSKA

VÅRT ARBEID FOR FLYKTNINGER I UKRAINA OG NABOLANDENE:

- Støtte til SOS-barnebyers fosterfamilier som må flykte fra de mest utsatte områdene.
- Støtte til internt fordrevne familier med barn, for å forebygge familieseparasjon og at barna havner på institusjon.
- Etablering av sosialsentre der traumatiserte barn og foreldrene deres får samtaler med psykolog, eller oppfølging av en sosialarbeider.
- Økonomisk støtte og matkuponger til barnefamilier og unge.
- Botilbud til familier som har måttet flykte fra hjemmet sitt.
- Plass på krisesentre til mødre med barn som trenger beskyttelse og oppfølging i en kortere periode.

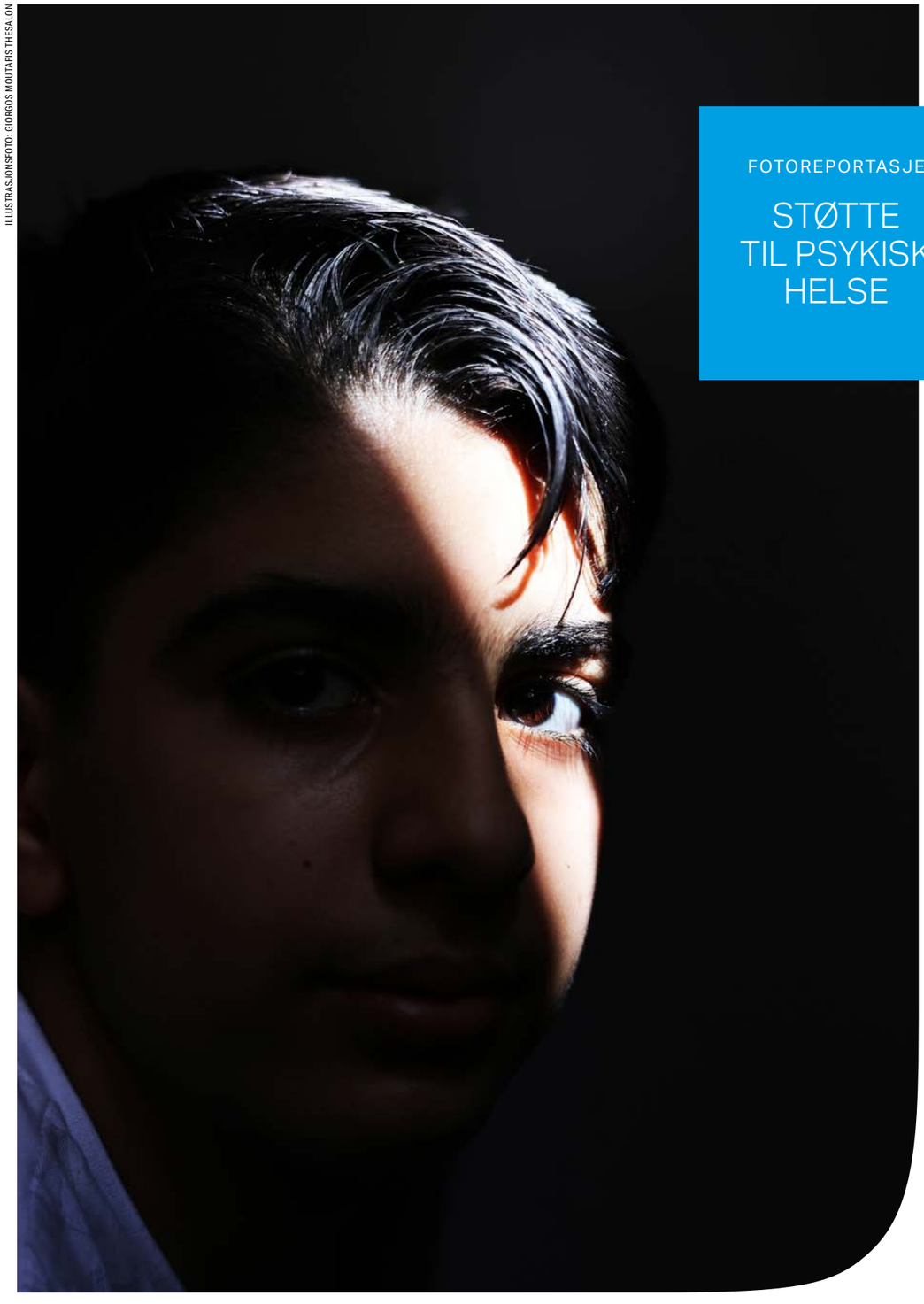
SPØRSMÅL OG SVAR

Hvorfor tilbyr dere ikke lenger fadderskap knyttet til enkeltbarn?

Fadderordningen slik den har vært til nå, er i endring. Fordi vi ønsker å tilpasse oss de nye kravene til personvern, tilbyr vi ikke lenger individuelle oppdateringer om enkeltbarn. I stedet for å få tilbud om å bli fadder for ett enkelt barn, kan du bli fadder for et område. Da er du med og støtter alle våre tiltak for de barna og familiene som trenger det aller mest i dette lokalsamfunnet. For dem som allerede er fadder for et barn, vil fadderskapet fortsette.

Har du spørsmål om arbeidet vårt? Send det til SOS-magasinet ved maarika.wellnitz@sos-barnebyer.no.

ILLUSTRASJONSFOTO: GIORGOS MOUTAFIS THESALON

FOTOREPORTASJE

STØTTE TIL PSYKISK HELSE

1

FOTO: FARES HAJ IBRAHEEM

Tidlig bearbeiding av angst og traumer, tilgang til psykologer og sosialrådgivere er ekstremt viktig. Og utfordringene med tanke på press og stress på skolen er universelt, uansett hvor barn og unge bor. Omsorgspersonene, som har ansvaret for barn som har opplevd traumatiske ting, trenger også støtte. Vi jobber med både barn, unge og de som skal ta vare på barna, slik at de kan håndtere utfordringer og bearbeide traumer, angst og depresjon.

Tekst: ***Kristin Trandem***

2

FOTO: SEEMA CHAUDHARY OG SHREESHA TAMRAKAR

3

FOTO: SOS-BARNEBYER

4

FOTO: FARES HAJ IBRAHEEM

ILLUSTRASJONSFOTO: SOS-BARNEBYER

5

FOTO: SOS-BARNEBYER

1. **Syria: Skateparken i Qudsaya gir ikke bare syriske barn muligheten til å leke med vennene sine og være i aktivitet. Den gir også barna hjelp til å bearbeide en traumatisk barndom ødelagt av år med krig. Den nye skateparken er bygget av SOS-barnebyer og stiftelsen Skate Aid.**

2. **14 år gamle Sabita* bor i en av SOS-barnebyers fosterfamilier i Nepal. Ved starten av skoleåret slet hun med å holde tritt med pensum og ble stresset med tanke på eksamen og karakterene. – Presset ble overveldende da jeg startet i 8. klasse. Jeg skjønte ingenting og fikk angst. forteller Sabita. Hun tok selv kontakt med SOS-barnebyers sosialrådgiver. – Det var det jeg trengte, å snakke med noen som forsto meg og kunne gi gode råd. En strøm av smerte ble sluppet løs, avslutter Sabita.**

3. **Syria: Ahlam levde i et voldelig ekteskap, der også barna ble lidende. Hun klarte å komme seg bort fra mannen og ble skilt. Da slet hun med følgene av å ha levd med psykisk og fysisk vold i mange år og klarte ikke å ta vare på barna sine. I SOS-barnebyers midlertidige omsorgssenter fikk hun hjelp av psykologer som jobber for at barn skal kunne flytte tilbake til foreldrene, og barna fikk traumeterapi mens de bodde på omsorgssenteret. Nå bor den lille familien sammen igjen, men følges fortsatt opp av SOS-barnebyers medarbeidere.**

4. **Chile: Det kan være tøft å ha ansvaret for barn som har opplevd omsorgssvikt og vold, og som sliter psykisk. Opplæringsprogrammet «Omsorg for omsorgspersonen», støtter den psykiske helsen til fosterforeldre i SOS-barnebyer. Opplæringen gir gode verktøy som de kan bruke for å takle utfordringer og konflikter med barna, og bearbeide egne følelser.**

5. **Ukraina/Polen: Å få oppfølging og støtte psykisk er like viktig som annen nødhjelp. Dette har høy prioritet både i Ukraina og i landene som har tatt imot flyktningene. I Polen har vi startet bevegelsesbaserte aktiviteter, som jiu-jitsu, for barn og unge. Der blir de kjent andre på samme alder, samtidig som det er godt for kroppen og den mentale helsen. Kanskje tankene om situasjonen i Ukraina slipper for en liten stund.**

6. **Nigeria: Tidlig innsats og det å ha trygge voksne å snakke med, som ikke nødvendigvis er psykologer, kan hjelpe mange. SOS-barnebyer har et utdannningsprogram, som sertifiserer medarbeiderer, slik at de kan være en god samtalepartnerog løse problemer sammen med ungdom som har lettere psykiske utfordringer.**

7. **Kenya: Wairegi* var seks år da volden startet. Han husker godt følelsen av panikk da faren kom hjem, døren smalt og farens fottrinn nærmet seg. Sosionom i SOS-barnebyer Nairobi, Josephine Rombo, har fulgt opp familien i lang tid. Hun integrerer psykiske helsetjenester i arbeidet sitt. – Terapien har gjort det lettere for meg å snakke om barndommen og bearbeide traumene, sier Wairegi.**

6

FOTO: SOS-BARNEBYER

7

FOTO: JAKOB FUHR

Navnene er endret av hensyn til personvernet.

FOTO: GERHARD BERGER

Bli med på Omvendt Julekalender – førjultidas fineste aktivitet!

Tradisjonen tro inviterer SOS-barnebyer skoleklasser og familier til å bli med på Omvendt Julekalender. Gjennom filmer med ulike temaer gir vi dere innblikk i barns hverdag ulike steder i verden, og barna lærer om inkludering, samhold og hvorfor det er fint å heve blikket iblant og se seg rundt. Barna får se at de er en del av et større fellesskap og at det er viktig å ta vare på hverandre - både i lokalsamfunnet og på tvers av landegrenser. Og at alle kan gjøre en innsats som får betydning for andre mennesker. Filmene åpner for refleksjon og samtaler om temaer som er viktige for barn. Omvendt Julekalender er gratis, og både skoleklasser, enkeltpersoner og familier kan bli med. Les mer her www.omvendtjulekalender.no

Samarbeid med musikkartist skaper dialog og forståelse

FOTO: UNIVERSAL

Musikkartisten Warith Salti Mbaruk (27), opprinnelig fra Tanzania, kom til Norge som 8-åring.Med sin bakgrunn som flyktning og fosterbarn har han opplevd ting som ingen unger skal oppleve. Han vet hvordan det er å stå alene, hvordan det er når de voksne velger å vende blikket bort og ikke se. Han vet også hvordan tilhørighet, omsorg og fellesskap står som selve motkraften til utenforskapet. Som låtskriver og vokalist har han bearbeidet opplevelsene sine gjennom musikken han skaper. Resultatet er låter som berører og gir håp til mange. Han skal nå reise rundt sammen med oss til skoler og lokalsamfunn og ha minikonserter og samtaler rundt viktige temaer som inkludering og betydningen av å stille opp for hverandre. På ett av skolebesøkene, der det er store utfordringer i elevmiljøet, uttalte lærerne etterpå: – Dette er det beste opplegget vi har vært med på! Elevene lyttet til det som ble sagt og vi fikk en veldig god dialog med dem.

Skoletrett ungdom driver eget bakeri

I SOS-barnebyen i Huambo har fem ungdommer startet eget bakeri med opplæring og etableringsstøtte fra SOS-barnebyer. Det er både et vanlig bakeri, der folk kan kjøpe brød over disk, og en leverandør til familier fra lokalsamfunnet som er en del av SOS-barnebyers familieprogram. De selger brødene på markedet for å tjene penger. Sjefen på bakeriet, en 18 år gammel ung mann, klarte ikke å fullføre skolen, men på bakeriet har han full kontroll og driver det med stort engasjement.

68 000
barn og unge får omsorg i SOS-barnebyers fosterfamilier.

VINNER AV ORD-KONKURRANSE

I forrige utgave av SOS-magasinet spurte vi: Finner du ti ting som handler om barndom og oppvekst? Vi har trukket en vinner og SOS-hund er på vei til Alma Grønli! Gratulerer!

Tusen takk til alle som deltok!

FOTO: WERNER JUVIK

Fagforbundet med ekstra gave

Fagforbundet har nylig vunnet en rettsak de førte på vegne av 18 ansatte som fikk sparken ved det nasjonale flyktningmottaket i Råde. Motparten må betale forbundets omkostninger på 1,2 millioner kroner. Hele summen ble gitt i gave til SOS-barnebyer og vårt arbeid for å hjelpe barn i Ukraina. Pengene vil gå til akutt nødhjelp, men også til å bygge opp et tilbud til traumatiserte familier i årene som kommer, både i Ukraina og nabolandene som har tatt imot mange flyktninger. Gaven kommer i tillegg det langsiktige engasjementet Fagforbundet har hatt for SOS-barnebyers arbeid i Angola siden 2005.

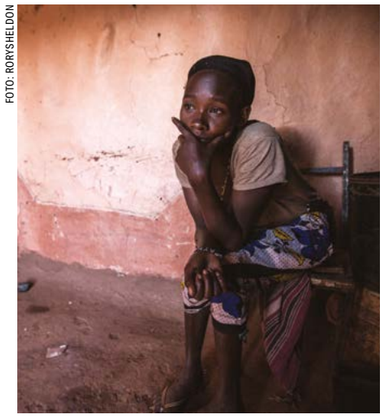

FOTO: RORYSHELDON

Operasjon Dagsverk støtter mental helse i Uganda

3. november sto tusenvis av elever klare til å jobbe for å samle inn penger til årets Operasjon Dagsverk (OD). Innsamlede midler skal brukes til å støtte mental helse for ungdom i Uganda, et prosjekt i samarbeid mellom SOS-barnebyer og Mental Helse Ungdom. Målet er å bryte ned stigma rundt psykiske helseutfordringer i Uganda og etablere et lavterskeltilbud på ti ungdoms- og videregående skoler i landet. I prosjektet vil ungdom selv få lage informasjonskampanjer om psykisk helse og mobilisere for å bryte ned stigma, målet er å nå 50.000 mennesker. Prosjektet vil også jobbe for å ansvarliggjøre myndighetene til å skape nødvendige endringer.

Ginsberg donerte til SOS-barnebyer

Ruth Bader Ginsburg, amerikansk høyesterettsdommer og feministikon, var en markant forkjemper for jenter og kvinners rettigheter og likestilling i USA helt frem til sin død i 2020. Hun donerte flere av sine personlige eiendeler til SOS-barnebyer USA, og disse ble auksjonert bort til inntekt for våre tiltak som sammenfaller med hennes verdier og engasjement. Midlene forvaltes via RGB Endowment Fund og skal sikre at barn i kritisk familiesituasjon får støtte til utdanning og et uavhengig voksenliv, i tillegg til å bygge kapasitet i lokalsamfunnet deres.

FOTO: BONHAMS

Bli frivillig for SOS-barnebyer

Ta kontakt med en av våre distriktsledere:

Agder:
Stine Jasmine Kristensen
99683599

Akershus:
Kosovare Neziri 93409615

Buskerud:
Annie Heieren 92840670

Innlandet:
Eva Bækkel 99018306

Møre og Romsdal:
Kari Mette Abusland 95125560

Nordland:
Ståle Bakken 95901331

Nord-Trøndelag:
Siv Grethe Aarnes 99244318

Oslo:
Bjørn Nykmark 95830972

Rogaland:
Gry Winterstø 47610111

Sør-Trøndelag:
Ida Marie Ulriksborg 95852928

Troms:
Jonny Ternlind 90181692

Telemark:
Sissel Berit Hoell 91365081

Østfold:
May Gander 92896511

Andre fylker:
frivillig@sos-barnebyer.no

Møt Aamina fra Somaliland

Aamina* (9) fra Somaliland bor sammen med tre søsken og moren på en gård der de dyrker grønnsaker og har 400 frukttrær med appelsiner, mangoer og sitroner.

Tekst ***Kristin Trandem*** ■ *Foto* ***Lydia Mantler***

Tidligere hadde de det veldig bra på gården, men først ble plantene ødelagt av en syklon, som er en skikkelig kraftig storm, og så av gresshopper som spiste opp alle bladene. SOS-barnebyer samarbeidet med de som styrer i landet og lærte gårdbrukerne hvordan de kunne dyrke planter som tålte mer.

– Vi gikk på skolen, det var nok mat og mamma kunne ta oss med til sykehus hvis vi var syke, og det var nok å spise. Vi hadde det bra alle sammen, forteller Aamina.

Men så kom tørken...

– Normalt er det masse grønnsaker her, sier mamma Farhiya: løk, poteter og kål, som vi planter og høster hver tredje måned, både til eget bruk og for å selge på markedet. Frukttrærne trenger ikke så mye vann for å vokse, men de gror mye saktere nå og vi kan ikke selge frukten før om ett år.

Aamina går rundt på gården og ser på grønnsakene som har begynt å visne. Hun river opp skrumpne løk fra den støvete jorden, potetene har allerede tørket inn til ingenting. Hun og familien bor i ett av de mest fruktbare områdene i Somaliland, der det er veldig mange som driver jordbruk, men ikke nå. Tørke, forårsaket av klimaendringer, gjør dette veldig vanskelig.

– Sist det regnet ordentlig var i 2019, forteller mammaen, snart er alle vannkildene våre helt inntørket.

Tørken har gjort at avlinger og husdyr dør, og mange sulter. Heldigvis er det litt frukt på trærne, så de vil klare seg.

**Navnet er endret av hensyn til personvernet.*

Fakta om Somaliland

Antall innbyggere:
3,5 millioner

Språk:
Somali (arabisk og engelsk)

Hovedstad:
Hargeisa

Våre program: Somaliland er en delstat i Somalia og ligger i området som heter Afrikas Horn. SOS-barnebyer startet å jobbe i Somaliland i 1990. Vi styrker familier som risikerer å bli splittet, og tilbyr et nytt hjem for barn som har mistet omsorg, og bidrar med nødhjelp til de som er rammet av tørkekatastrofen.

Hvordan er det å være barn i Somaliland?

Det er veldig mange som sulter, både på grunn av regnet som har uteblitt, men også fordi det har vært krig og konflikter i landet i flere tiår.

Det er veldig mange barn som ikke går på skolen. Mer enn 3 millioner, av de 5 millioner barna som bor der, gjør ikke det. Tørken som nå er på Afrikas Horn har gjort dette enda verre fordi mange flykter fra områdene som er verst rammet, og barna som bor i flyktningleirer har ikke noen mulighet til å gå på skolen.

I mange områder ligger det miner etter krigen, det har vært en omfattende rydding av disse i regionen har forbedret livene til barn i Somaliland. Det er nå mulig å leke i gatene og på lekeplasser uten å måtte bekymre seg for plutselige eksplosjoner.

Titusenvis av barn i regionen mistet enten en eller begge foreldrene sine. Mange av dem streifer rundt i gatene i hovedstaden og tigger om mat og penger og har ikke noe hjem de kan gå til.

1. februar i år vedtok parlamentet i Somaliland en lov som skal beskytte barn mot vold og alle former for diskriminering. Dette er en viktig lov for alle barn, men den er spesielt viktig for jenter fordi den inkluderer beskyttelse mot omskjæring, noe veldig mange jenter i landet opplever.

Kilde: FN-sambandet/Store norske leksikon/Fri fagbevegelse

Hvordan snakke med barn om klimakrisen:

- Det er de voksne som har ansvaret for å finne løsningene på klimakrisen, selv om det er vanskelig.
- Reflekter gjerne sammen med barnet og hør hva barnet selv tenker, og hva det har oppfattet.
- Fortell barnet på en måte som er tilpasset alderen om alt som kan gjøre for å motvirke klimakrisen.
- Snakk også sammen om konkrete ting dere kan bidra med i familien, barnehagen, klassen eller nærmiljøet.
- Støtt barnas egne initiativ.

Vinn SOS-hunden!

I ordleken har vi plassert 12 ord som handler om jul og tradisjoner. Du finner dem vannrett, loddrett og på tvers.

K	A	M	A	R	S	I	P	A	N
E	J	K	A	L	Y	M	Ø	V	G
L	U	U	R	O	M	J	U	L	A
I	L	S	L	G	R	Ø	T	K	V
P	E	P	P	E	R	K	A	K	E
K	P	I	Y	F	B	E	O	E	R
R	Y	L	T	A	A	U	L	S	A
A	N	L	Ø	M	K	E	K	U	S
N	T	A	D	V	E	N	T	K	E
S	I	K	A	A	V	T	I	M	I

Skriv ned ordene og send dem til konkurranse@sos-barnebyer.no, eller SOS-barnebyer ved Maarika Wellnitz, Postboks 733 Sentrum, 0105 Oslo

Frist 20. desember 2022

RETURADRESSE:
SOS-barnebyer
4896 Grimstad

TUSEN TAKK

for innsatsen i året som er gått! Sammen oppnår vi de beste resultatene for verdens barn.

Stadig flere familier sliter med å gi barna sine omsorg og trygghet. Hver eneste dag i en utrygg barndom, er en dag for mye. Din støtte er derfor svært viktig.

I fellesskap sørger vi for at årets julegave går til noen som ønsker seg én ting denne julen: Å ikke være alene.

Tusen takk for din støtte! Med din hjelp kan vi gi enda flere barn god omsorg i en stabil familie.

En riktig god jul!

SOS BARNEBYER